

Lednice

Kraj: Jihomoravský

Správní obvod: Břeclav

Nadmořská výška: 173 m n. m.

Počet obyvatel: 2 118

Adresa URL: www.lednice.cz

Okres: Břeclav

GPS souřadnice: 48.799920N, 16.803393E

První pís. zmínka: 1222 (802 let)

PSČ: 691 44

Historie obce Lednice

Katastr obce leží dílem v nivě řeky Dyje, dílem na vysoké terase a zasahuje i do nivy potoku Včelínku. V nivě Dyje vytváří řeka soustavu bočních ramen a kanálů, které mezi sebou svírají pás lužních lesů a nivních luk, z nichž část byla ovšem v minulosti rozorána. Význačné hnízdiště vodních ptáků chrání národní přírodní památka Pastvisko u Lednice, zbytek typické podýjské tůně najdeme i v přírodní památce Květné jezero. V nivě Včelínku byla ve středověku vybudována soustava rybníků, které se staly důležitým hnízdištěm a tahovou zastávkou vodního ptactva (národní přírodní rezervace Lednické rybníky). Lužní lesy, louky i vodní plochy představují významná naleziště řady chráněných druhů rostlin a živočichů. Okolí zámku bylo na počátku 19. století přebudováno v rozsáhlý anglický park, který je příkladem optimálního a citlivého využití přírodního potenciálu krajiny v sadovnické tvorbě. V parku najdeme kromě domácích dřevin i bohatou sbírku cizokrajných stromů a keřů. Parkově upraveny jsou i břehy lednických rybníků a krajinářský význam má rovněž Bezručova alej, spojující Lednici s Valticemi. Vysokou hodnotu tohoto území vyjadřuje zapsání Lednicko-Valtického areálu do seznamu míst Světového kulturního dědictví UNESCO. Zbytek katastru zaujímá zemědělská krajina.

Poprvé se jméno Lednice v latinizující podobě Izgrubi (do roku 1945 Eisgrub) objevuje v písemných pramenech k roku 1222, kdy ji držel mocný rakouský rod Sirotků, kteří získali rozsáhlé statky na jihu Moravy od českého krále Přemysla Otakara I. Ti vedle Lednice a Nejdku drželi i hrad nad Klentnicí, který dali vystavět a pojmenovali ho po svém rodovém jménu Sirotčí hrad. Na své statky Sirotkové (též Waisové anebo Orphani) přiváděli německé kolonisty a ti byli v prvních desetiletích 13. století usazeni také v Lednici. Samo české jméno městečka je pravděpodobně odvozeno z němčiny a v písemných pramenech je ve tvaru "v Lednyczy" poprvé doloženo v roce 1412. Někteří badatelé však naznačují i opačný postup, kdy německá podoba Eisgrub pochází z překladu původní české předlohy.

V roce 1332 již značnou část městečka drželi Lichtenštejnové a postupně se stalo střediskem panství jako protějšek jejich majetkové držby na dolnorakouské straně na panství valtickém. Když pak v roce 1638 Karel Eusebius z Lichtenštejna koupil ještě i panství břeclavské, vlastnili Lichtenštejnové podél obou stran moravsko-rakouské hranice ohromný komplex pudy, lesů, luk, hospodářských dvorů, tři města (Podivín, Hustopeče a Valtice), řadu městeček a na tři desítky vsí. Lednice byla jedním z městeček, jejichž význam díky stavitelské a hospodářské činnosti majitelů panství výrazně přesáhl hranice i lichtenštejnského dominia. V letech 1850 - 1869 se Lednice stala součástí soudního okresu Břeclav, od tohoto roku až do roku 1949 spadala pod Mikulov. V polovině 19. století tu ještě žilo převážně české obyvatelstvo, avšak díky majitelům panství, kteří sem usazovali celou řadu úředníků svých statků,

došlo k poněmčení městečka. Po vzniku Československa v roce 1918 se místní německé obyvatelstvo nechťelo smířit s připojením k nově vzniklé republice a přihlásilo se k tzv. německému Rakousku. A tak byla obec obsazena československými jednotkami až v prosinci 1918.

V roce 1949 se Lednice stala součástí nově vzniklého politického okresu Břeclav, kam patří pochopitelně dodnes. V průběhu nedávných let došlo ještě k jedné významné správní změně, neboť v roce 1966 byla k Lednici připojena obec Nejdek a byla s ní spojena v jednu sídelně správní jednotku. Protože se národnostní poměry v nově vzniklé republice nezměnily a Lednice byla osídlena převážně německým obyvatelstvem (v roce 1930 zde žilo 2441 obyvatel, z toho 25,7 % Čechů a 69,8 % Němců), byla 8. října 1938 okupována a s celým okresem Mikulov připojena k Dolnodunajské župě. Dne 21. dubna 1945 byla obsazena Sovětskou armádou a majetek německého obyvatelstva byl konfiskován. Konfiskaci propadlo 1123,9 ha půdy z celkové rozlohy 2641 ha a 370 domů z 512, mimo jiné i veškerý majetek (včetně zámku) knížecího rodu Lichtenštejnů. Z uvedených čísel je patrné, že i po dobu okupace zde žila silná skupina Čechů (podle sčítání lidu z roku 1939 to bylo 16 %). Na konfiskované majetky přišlo do roku 1950 celkem 1179 osob, nejvíce (398) ze sousedních obcí Břeclavska. Tak například z Podivína přišlo 70 lidí, z Velkých Bílovic a Břeclavi 50, z Hlohovce 48, z Lanžhota 47 atd.

V průběhu staletí prošlo toto významné pohraniční městečko celou řadou přeměn. Jeho převzetí Lichtenštejnů a blízkost jejich hlavního sídelního města Valtic vedly k úzkému propojení osudů obou panství. A nejen osudů, neboť v roce 1715 byla stará cesta z Valtic do Lednice přebudována v nádhernou alej, jež dnes nese jméno po předním moravském básníkovi Petru Bezručovi, který jí nejednou procházel a opěvoval ji ve svých verších. Lichtenštejnové z místního pohraničního hradu po polovině 16. století postupně vybudovali honosné renesanční sídlo. Kolem něho byla vytvořena i zahrada, která se stala základem dnešního rozsáhlého zámeckého parku. Spolu s vývojem názorů na architekturu prodělával renesanční zámek přestavby. Tak byl na sklonku 17. století za účasti významného architekta Jana Bernarda Fischera z Erlachu a po něm Domenica Martinelliho přebudován v barokním stylu (z této stavební fáze dodnes přetrvalo křídlo bývalých koníren a jízďárny). K dalším přestavbám došlo ve třetí čtvrtině 18. a na počátku 19. století. V této době se Lichtenštejnové věnovali hlavně rozsáhlým úpravám krajiny a budování celé řady oddechových staveb v parku a krajině mezi Valticemi, Břeclaví a Lednicí. K nejzásadnější rekonstrukci celého zámeckého areálu pak došlo v polovině 19. století. Mezi lety 1846 - 1858 byl pod vedením architekta Jiřího Wingelmüllera a jeho nástupce Jana Heidricha zámek upraven v duchu anglické novogotiky a je dnes považován za "perlu jižní Moravy". Skutečnost, že celý rozsáhlý Lednicko-valtický areál, jehož nejvýznamnější součásti jsou právě krajina a památky Lednice, byl začleněn do Světového kulturního dědictví a dne 7. prosince 1996 jako takový zanesen do seznamu UNESCO, je toho nejlepším důkazem.

Podle toho, jaké architektonické záměry měli se svým zámkem, zasahovali Lichtenštejnové i do tváře městečka. Tak například rozšíření zámku o dvě zámecká křídla musel v roce 1731 ustoupit starý gotický kostel, přičemž byl postaven nový svatostánek, sloužící jako zámecká kaple i kostel farní. Dále byla v roce 1880 zbořena stará radnice a na dnešním náměstí postavena nová, přeloženy byly rovněž hlavní komunikace a tržnice atd. tyto stavby a plochy musel ustoupit nově projektovanému zámeckému parku. Relativně bohaté městečko však také strádalo, a to jednak pro svou exponovanou polohu na moravsko-rakouské hranici, jednak kvůli značným daňovým požadavkům svých majitelů, kteří sice patřili v tehdejší rakouské monarchii k nejbohatším, ale zároveň díky svým stavitelským aktivitám k velmi potřebným pánům. Z třicetileté války vyšla Lednice co do počtu obyvatel se ztrátou "jen" 45

osedlých ze 121, takže válečné události ve zdraví přečkalo 62,8 % předválečného stavu obyvatel. V roce 1716 zde však bylo napočítáno stále pouhých 92 osedlých, takže ztráty z třicetileté války nebyly ani po více než šedesáti letech nahrazeny. Až teprve při sčítání lidu za Marie Terezie v roce 1763 tu žilo 168 osedlých rodin. Spolu s 81 rodinami podruhů bylo v Lednici napočítáno celkem 1304 obyvatel. Největšího počtu obyvatel dosáhla Lednice v roce 1930, kdy zde žilo již zmiňovaných 2241 lidí. Po poklesu z konce druhé světové války a po odsunu německého obyvatelstva se jejich počet postupně zvyšuje a v roce 1991 zde bylo napočítáno 2364 obyvatel, žijících v 580 trvale obydlených domech. Podle posledních statistických údajů zde k 1. lednu 1998 k žilo 2163 osob (bez Nejdku).

Zdejší zemědělské školství má bohatou tradici. Již v roce 1895 tady dr. Vilém Lauche založil Vyšší hospodářskou a zahradnickou školu. ta byla v roce 1948 přenesena do Děčína a na jejím místě byly zřízeny zahradnické obory Agronomické fakulty Vysoké školy zemědělské v Brně. Od 1. ledna 1996 se stala Zahradnickou fakultou Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity s obory vychovávajícími budoucí odborníky v zahradnictví, ovocnářství a vinařství. Vedle této vysoké školy je v Lednici i střední odborné učiliště zemědělské s výukou v oboru zahradnickém a úplná základní škola, sídlící ve dvou budovách, která je újezdni pro děti z Nejdku, Bulhar a Hlohovce. Nejstarší škola se však v městečku připomíná již k roku 1574, kdy zde žila převážná většina protestantů a chodilo do ní tehdy 20 dětí. Fara v Lednici existovala už na počátku 15. století a farář je uváděn v nejstarším lichtenštejnském urbáři z roku 1414. V průběhu 16. století zde však převládli protestanti a jsou tu uváděni i čeští bratři. Na počátku 17. století ovšem byla díky tlaku Karla z Lichtenštejna katolická fara obnovena. Dnes je farní úřad součástí děkanství břeclavského.

Farní kostel je zasvěcen sv. Jakubovi staršímu. Jeho původní stavba byla husity rozbořena, a tak byl v roce 1495 vybudován kostel nový. Také ten podlehl, jak bylo řečeno výše, záměrům lichtenštejnských architektů a byl v roce 1731 snesen a v areálu zámku byl postaven nový kostel, který sloužil jako zámecká kaple i jako kostel farní. Podle plánů Jiřího Wingelmullera byl pak v roce 1856 upraven do dnešní podoby. V roce 2004 byl obci Lednice udělen znak i vlajka. Přesný popis znaku zní: "Ve zlatočerveně děleném štítě sedm ze středu vyrůstajících žaludů přirozené barvy, střídavě čtyři malé a tři velké. Dole třemi řadami černo-zlatě šachovaný kůl." Vlajka: " červeno-žlutě šindelovaný (3 x 5) list. Poměr šířky k délce listu je 2 : 3."

